

Germana Esperanto-Kongreso: kiam ni festu la 100-an GEK?

Karaj legantoj de *Esperanto aktuell* / liebe Leser!

Vielleicht erwartet ihr von mir, dass ich diesen meinen Beitrag der Deutschen Esperanto-Bibliothek in Aalen wie gewohnt auf Deutsch verfasse. Jedoch war es in den 90-er Jahren eine gute Praxis, interne Diskussionen eher in Esperanto zu führen (oder eben in die Esperanto-sprachige Ausgabe unserer Verbandszeitschrift zu schieben).

Dies schien mir immer schon eine sehr sinnvolle Aufteilung, und an diese Tradition will ich nun anknüpfen:

Eble vi jam al kutimiĝis kaj do antendas, ke mi verku tiun mian kontribuon de la Germana Esperanto-Biblioteko Aalen en la Germana. En la jaroj 90aj ekzistis kara tradicio, ke oni interne diskutu en la lingvo Esperanto (aŭ almenaŭ aperigu tiajn kontribuojn prefere en la Esperantlingva eldono de nia asocia revueto).

Tion mi ĉiam taksis divido tre taŭga, kial mi nun aliĝas al tiu ĉi tradicio, jen do:

Neumünster · Dum nia sukceso okazinta 96-a Germana Esperanto-Kongreso 2019 leviĝis la peto revizii la listigon de antaŭaj kongresoj, kun la celo certigi la ĝustan jaron, kiam ni festu nian jubilean 100-an kongreson de GEA.

Ekzistas ja kontribuo en la Esperanto-vikipedia (https://eo.wikipedia.org/wiki/Germana_Esperanto-Kongreso) pri ĝuste tiu temo „Germana Esperanto-Kongreso“.

Mi demandis min, ĉu tio sufiĉe klarigas aŭ eĉ donas klaran difinon, kio estas **Germana Esperanto-Kongreso**.

Min ne povis konvinki la simpla aserto, ke „*La Germanan Esperanto-Kongreson (GEK) okazigas la Germana Esperanto-Asocio ĉiujare, kutime dum la pentekostaj festotagoj*“, – tiel ne klariĝas, kio esence necesas por nomi kunvenon GEK.

Ni provu trovi klarigojn, prefere en paŝoj malgrandaj!

Nekontesteble temas pri **kongreso**, kaj kongreso estas nocio devena el la latina vorto congressus (participo de congredi = kunveni; ĝin uzis la Romianoj por kunveni en iu loko, kunveni al kolokvo, kunveni por batalo, kunveni por disputo); en la latina ĝi efektive estis uzita aŭ por kunveno/renkonto aŭ por koito inter viro kaj virino aŭ por agresema atako.

Ŝajnas do tute pravigebla, se la plena ilustrita vortaro difinas, ke temas pri *solena kunveno de samcelanoj aŭ samprofesianoj*.

Se la samcelanoj estas Esperantistoj, oni nomas tion Esperanto-Kongreso.

Ke Germanaj Esperanto-Kongresoj povus esti ankaŭ kunvenoj, kie renkontas Germanaj Esperantistoj en alia lando aŭ laŭ invito de alia organizo ol GEA, tion ne kontestu iu ajn, ĉar tio tute kongruas al la longjara tradicio, ne nur en kaj de Esperantujo.

La statutoj de GEA (kiujn mi citas en la Germana, ĉar mi ne havas ĉemane iun Esperantan version¹⁾) diras, kion la asocio faru por atingi siajn celojn:

„Zur Erreichung seiner Ziele will der D.E.B. insbesondere ...
b) internationale Begegnungen, Kongresse, darunter in der Regel jährlich einen Deutschen Esperanto-Kongress ... veranstalten“

Ĉar GEA organizis jam preskaŭ 100 tiajn GEK-ojn, ĝi ja povas aserti, ke tio jam estas tradicio. Ankaŭ tradicio estas, ke normale la necesa ĉiujara jarĉefkunveno okazas dum tiuj GEK-oj.

Ni nun reiru al la listigo de la vikipedio, kiu ŝajnas esti farita de tre diligenta homo. Stumblas la legantoj nur en du periodoj, nome:

i. la jaroj 1934-36, kiam jam komencis la subpremo de Esperantistoj flanke de la nazioj,

ii. kaj la jaroj post 1997, kiam oni ŝajne ne klare konsciis, pri la stato de kongreso en Stuttgart.

Ni do serĉu informojn en la revuoj tiamaj, precipe en la Germana Esperantisto!

Per zorgema diligenteco eblas pleniĝi la truojn tiel: 23(1934)Virburgo, 24(1935)Dresdeno, 25(1936)Vajmaro.

La sinsekvo do ŝajnas tute konvinka, spite al kelkaj senkongresaj jaroj, ĝis ni atingas la jaron 1997.

Mi komence iomete klarigu la eventojn en 1997, pri kiuj ne nur ekzistas pli facile troveblaj informoj (en nia asocia organo Esperanto aktuell), sed aldone ankaŭ miaj propraj rememoroj.

Fakte ankaŭ en 1997 estus relative facila tasko, trovi multajn el inter la membroj, kiuj taŭge povus kontribui al iu propra GEK, kaj eĉ se necesus, al paralela kaj samdata renkonto, eble konkurenca.

Sed ekzistis minimume du seriozaj kaŭzoj, por la traktado fine realigita: oni celis forte subteni la Eŭropan Esperanto-Kongreson 1997 en Stuttgart (EEK) kaj ne volis malhelpi al ĝi altirante partoprenantojn kaj kontribuantojn al iu propra kongres(et)o, ĉar sen la intensa kunhelpo de preskaŭ ĉiuj disponeblaj sudgermanaj Esperantistoj ne estis imagebla la celita granda sukceso de tri sinsekvaj gravaj eventoj dum tiu unu nura semajno, nomita „Europäische Esperanto-Kulturwoche“, pri kiu eĉ pretis esti alta protektanto nia prezidanto Roman Herzog:

(1) la Internacia Esperanto-Kulturfestivalo 1997 en Aalen,

(2) Eŭropa Junulara Parlamento 1997 en Stuttgart,

(3) Eŭropa Esperanto-Kongreso 1997 en Stuttgart.

Apuda efiko, ankaŭ grava: oni ne volis okazigi apartan GEK-on, integritan al tiu EEK, sed celis ornami la tutan kunvenon per pli alloga epiteto (EU), kiu tiutempe estis en ĉies menso, penso kaj fokuso.

Mi bone memoras, ke la preparado kaj efektivigo de tiu ĉi internacia Esperanto-kulturfestivalo 1997 en Aalen ne estus farebla (eĉ ne iom pli malsukcese) sen la tuta Stuttgarta skipo kaj la multaj aliaj homoj el la tuta regiono. Mi mem spertis la antaŭkunvenan tempon streĉan por ĉiuj, kiuj ja paralele devis ankaŭ prepari la tuj sekvontajn kunvenojn en Stuttgart.

Tiom pri miaj memoroj! Hazarde mi trovis pli poste planan konfirmon prian en la organo de niaj najbaroj: *Svisa Esperanto-Societo informas* 07(1996)06nov-dec detale raportis, ke oni

1) <https://www.esperanto.de/de/satzung-deb>

atendis por tiu festsemajno pli 500 vizitantojn, ĉar la samjara UK ja okazis ekster Eŭropo: 82(1997)Adelajdo.

Aldone ili anoncis, ke „*La Eŭrop-Unia Esperanto-Kongreso^o (16-19/05/1997) estas la komuna kongreso de la asocioj de Aŭstrio, Belgio, Danlando, Finnlando, Francio, Germanio, Italio, Nederlando kaj Portugalio (10 landoj). Speciale invitataj estas al ĉeesto ankaŭ la samideanoj el orienta Eŭropo.*“

Estas nun do klare, ke post 74(1996)Aŭsburgo okazis 75(1997)Ŝtutgarto, kie GEA eĉ ne konsciis pri la jubileo(eto)!

Klare estas nun ankaŭ, ke necesas alĝustigi ĉiujn sekvajn kongresnumerojn ek de 76(1998)Freital ĝis la nunjara 97(2019)Neumünster.

Sekvajare okazos do la 98(2020)Frankfurto/Odro kaj poste la 99(2021)...

Pri aliaj, postaj tiamaniere koincidaj renkontoj, mi ne volis esplori, sed eĉ parkere mi nun memoras pri tiu alia ekzemplo, kiu okazis post preskaŭ ekzakte 12 jaroj (eĉ kun buĝeto komuna):

Tio klare montras, ke oni ne celis kaŝi la paralelecon – nur: oni uzis la ekde Stuttgart kutiman malĝustan nombradon, kiu ĝustigite devus ja teksti: la 8-a EEK okazis samtempe al la 87-a GEK.

Rimarkoj aldonaj:

Agi tiel, tute ne estas io klare eksterordinara, sed ni eĉ povas konstati, ke procedi tiamaniere estis vere ruze kaj celkonduke! Mi nur donu (la unuan al mi konatan) elstaran ekzemplon el la jaro 1933, kiam GEA okazigis la 22-an GEK „nur“ kadre de la jubilea 25-a UK en Kolonjo, al kiu cetere invitis Konrad Adenauer, tiam ankoraŭ ties alta protektanto kiel la Kolonja ĉefurbestro kaj prezidanto de la prusa ŝtatkonsilio (Staatsrat); malfeliĉe jam antaŭ la UK la partio de Hitler forpelis lin el la oficoj kaj eĉ malliberigis lin dumtempe. Do tiam oni eĉ forlasis pro tio la jam karan kaj alkutimigintan semajnfino ĉirkaŭ la festo de Pentekosto.

Se mi nun aldonu iun konkludon finan, mi forte rekomendas, ke nia estraro decidu, rezulte de tio ŝanĝi la nombradon de la „Germanaj Esperanto-kongresoj“ al la ĝustigita ordo. Tiel venontjare en 2020 okazos la 98-a Germana Esperanto-Kongreso en Frankfurto ĉe Odro.

Ni ne devas timi, ke per tio forvaporigas tuta jaro de antaŭpreparo por nia jubilea kongreso en la jaro 2022!

Ni, la Germana Esperanto-Asocio, do baldaŭ havos du sinsekvajn jarojn por jubilei kaj publike demonstri tion:

La asocio atingos sian 115an jaron en 2021 kaj festos la 100an kongreson en 2022. Espereble tiu povos okazi en la „fondo-urbo“ nia: en Braunschweig! Eĉ se ne troviĝos tie multnombra membraro kaj kunhelfantaro, ni ĉiuj kunlaboru tiucele por okazigi vere belan feston. Tio indus la aktivigon de ĉiu unuopa kunhelfanto, almenaŭ laŭ mia pritakso.

Por aldoni almenaŭ resumon de ĉio ĉi en la Germana, jen mia rimarko konkluda en la lingvo Germana:

Es gilt also folgendes Fazit zu ziehen: Es gibt gute Gründe für die Annahme, dass man im Jahr 1997 nicht nur übersah,

den eigenen 75. GEA-Kongress mit einem kleinen Jubiläum angemessen zu feiern, sondern angesichts der Europa-Euphorie und der Gemeinsamkeit so vieler Landesverbände, die in Stuttgart zusammen kamen, schlicht vergaß, die eigene Zählung der deutschen Esperantokongresse fortzuführen.

Beenden wir also das Chaos und kehren zurück zur einzig plausiblen und kohärenten Zählweise, die dazu führen wird, dass wir uns nächstes Jahr in Frankfurt/Oder zum 98. Deutschen Esperanto-Kongress zusammenfinden und bald mit Vorüberlegungen und ersten Vorbereitung für einen angemessenen 100. Jubiläumskongress im Jahr 2022 beginnen!

Schön wäre es doch, wenn wir dieses Jubiläum am Geburtsort³ des D.E.B. feiern könnten – und falls es dort vor Ort nicht sehr viele Mitstreiter gibt, dann müssen wir eben ein wenig zusammen stehen und auch aus der Ferne etwas mithelfen – ich erinnere nur an UEA-Kongresse wie etwa Jerusalem, die aus der Ferne, von Rotterdam her organisiert und dennoch erfolgreich waren.

Und keiner sage dann noch, wir hätten es alle zu spät bemerkt. Ek!

Utho Maier

2) Ankaŭ pri EEK la nombrado estas nek unueca nek klara (laŭ vikipedio 03(1997)Stutgarto), sed tio ne nun estu nia temo!

3) Im März 1906 gibt Fritz Schuck aus Braunschweig ein „Album bekannter Esperantisten“ heraus. Zwei Monate später, am 19. Mai schließen sich in Braunschweig Esperantisten aus Deutschland, Österreich und der Schweiz zur „Deutschsprachigen Esperantisten-Gesellschaft“ zusammen, deren Vorsitzender Dr. Eduard Mybs aus Hamburg Altona ist. Im Jahre 1909 wird der Name in „Deutscher Esperanto-Bund“ geändert. 30 Jahre danach, 1936 wurde dieser dann verboten, zusammen mit jeglicher Beschäftigung internationaler Sprachen.

4) Behrendt, Arnold: Deutscher Esperanto-Bund e.V., ein Rückblick auf 25 Jahre ; mit e. bibliogr. Nachtrag von Reinhardt Hauptenthal. Saarbrücken : Iltis-Verl., 1996. - 18 S. (Iltis-Serioj. III. Esperantologio ; 10). ISBN 3-927613-32-0. Nachdr. d. Ausg. Magdeburg 1931.

PS: Mi supozas, ke ne ĉiu leganto facile povas aliri al reta vikipedio. Tial mi aldonas tableton de ĉiuj GEK-oj ĝisnunaj:

Sed mi daŭrigos germanlingve, pro kohereco (ĉar miaj citaĵoj origine estas en la Germana).

1	1906	Brunsvigo	6	1911	Lübeck
2	1907	Dresdeno	7	1912	Gdansk, Sopot
3	1908	Dresdeno	8	1913	Stutgarto
4	1909	Gotha	9	1914	Lepsiko
5	1910	Aŭgsburgo	10	1921	Essen

Während der kriegsbedingten Lücke zwischen 1914 und 1921 gab es durchaus einzelne Aktivitäten, auch in Deutschland. Geplant gewesen war eine 10. Bundestagung, wie man damals die Deutschen Esperanto-Kongresse nannte, die in Düsseldorf stattfinden sollte (sie wurde jedoch nicht realisiert).

Immerhin, im Dezember 1916 fand in Dresden ein sog. Vertretertag der D.E.B.-Gruppen statt. Man zeigte den „Willen, auszuharren in Treue zur Sache, in Treue zum D.E.B.“ ... „Besonders festen Halt fand der D.E.B. im Rheinisch-Westfälischen Esperanto-Verband "Revelo" ...“

„Der Vertretertag im April 1918 in Leipzig zeigt erneut die Einigkeit der Daheimgebliebenen, das in jahrelanger Arbeit Errungene nicht untergehen zu lassen: man errichtet eine Arbeitsgemeinschaft deutscher Esperantisten beim Sächsischen Esperanto-Institut.“

„Eine außerordentliche Bundestagung in Eisenach (Mai 1920) schuf wieder klare Verhältnisse ...“

Das könnte nun als Anlass genommen werden, die gesamte bisher übliche Zählung zu revidieren, so dass man dann die Tabelle ändern müsste:

9	1914	Lepsiko	11	1918	Leipzig	
10	1916	Dresden	12	1920	Eisenach	Mai
			13	1921	Essen	Mai

Jedoch sah das bereits Behrendt⁴ im Jahr 1931 nicht so. Er schrieb *„Die zehnte Tagung des D.E.B. fand im Mai 1921 in Essen statt.“*

Die oben begonnene Tabelle muss also so aussehen:

11	1922	Breslau	Juni
12	1923	Nürnberg	Aug.
13	1924	Plauen	
14	1925	Magdeburg	
15	1926	München	
16	1927	Köln	
17	1928	Potsdam	
18	1929	Frankfurt/M.	Ostern
19	1930	Dresden	Pfingsten
20	1931	Hamburg	Pfingsten
21	1932	Chemnitz	
22	1933	Köln	
23	1934	Würzburg	
24	1935	Dresden	ao HV
25	1936	Weimar	30.-31.5.
26	1948	Munkeno	
27	1949	Göttingen	
28	1950	Mainz	
29	1951	München	
30	1952	Düsseldorf	
31	1953	Frankfurt/M.	
32	1954	Marburg	
33	1955	Neustadt/W.	
34	1956	Hamburg	
35	1957	Mainz	
36	1958	Mainz	

37	1959	Essen	69	1991	München
38	1960	Berlin	70	1992	Schwerin
39	1961	Bad Hersfeld	71	1993	Karlovy Vary
40	1962	Oberkirch	72	1994	Kiel
41	1963	Würzburg	73	1995	Parizo
42	1964	Soltau	74	1996	Aŭgsburgo
43	1965	Düsseldorf	75	1997	Stutgarto
44	1966	Bamber	76	1998	Freital/Dresden
45	1967	Hamburg	77	1999	Berlino
46	1968	Munkeno	78	2000	Oostende
47	1969	Strasburgo	79	2001	Ludwigshafen
48	1970	Aachen	80	2002	Husum
49	1971	Nürnberg	81	2003	Kaufbeuren
50	1972	Brunsvigo	82	2004	Neubrandenburg
51	1973	Luksemburgo	83	2005	Bad König
52	1974	Hamburg	84	2006	Brunsvigo
53	1975	Oberkirch	85	2007	Hamburg
54	1976	Eindhoven	86	2008	Essen
55	1977	Paderborn	87	2009	Herzberg
56	1978	Augsburg	88	2010	Kaiserslautern
57	1979	Heilbronn	89	2011	Münster
58	1980	Berlino	90	2012	Berlin
59	1981	Westerland/Sylt	91	2013	Nürnberg
60	1982	Münster	92	2014	Erfurt
61	1983	Bad Säckingen	93	2015	Hamel
62	1984	Kassel	94	2016	Munkeno
63	1985	Aŭgsburgo	95	2017	Freiburg
64	1986	Hamburg	96	2018	Zweibrücken
65	1987	Rastatt	97	2019	Neumünster
66	1988	Duisburg	98	2020	Frankfurt/Oder
67	1989	Kronach	99	2021	
68	1990	Freiburg	100	2022	

Werfen wir noch einen Blick in die einzige bisher erschienene Festschrift des D.E.B.⁴:

Interessant fand ich die folgenden Zeilen, die ich daher zum Teil wörtlich zitieren will (S. 13ff.):

Ende 1927 gab es im „deutschen Sprachgebiet 120 Gruppen mit rund 3000 Mitgliedern.“

Der D.E.B. verzeichnete „7 Landes- bzw. Gauverbände, 135 Ortsgruppen, 73 Einzelmitglieder.“ Doch gab es auch „außerhalb des Bundes etwa 100 einzeln stehende Gruppen!“

„Das Esperanto-Institut für das Deutsche Reich (Leiter: Professor Dr. Dietterle) regelt und veranstaltet mit Hilfe seiner 30 ministeriell bestätigten Prüfungskommissionen einheitlich die Prüfungen in Esperanto.“

„Fern werden verzeichnet: Esperanto-Vereinigung deutscher Lehrer mit 300 Mitgliedern; Esperanto-Blindenverband mit 116 Mitgliedern; Katholischer Esperanto-Verband. Noch andere Fachverbände sind vorhanden, die dem D.E.B. nicht angeschlossen sind. D.E.B. ist schon lange nicht mehr der einzige Zusammenschluß von Esperantisten auf deutschem Boden.“

Betroffen machte mich die Bemerkung „Kaum noch lacht man über Esperanto. Zwar zeigen sich immer noch Widersacher, ...“ – das bedeutet doch im Umkehrschluss, dass man in den Jahren zuvor die Esperantisten verlacht hatte und nicht ernst nahm (zuvor die Idealisten oder Spinner).

Zuletzt noch die Zahlen von 1928: „Der D.E.B. zählt jetzt 129 Gruppen mit 2092 Mitgliedern“